

ساماندهی بافت فرسوده و تاریخی نمونه موردی محله مغلواک قزوین

محدثه جوکاران

۱- دانشجوی کارشناسی شهرسازی، دانشگاه پیام نور قزوین، آدرس رایانانه (jokaranm@yahoo.com)

چکیده

فرسودگی واقعی است که تاکنون بیشتر شهرهای با سابقه و تاریخی ایران، تحت تأثیر آن قرار گرفته اند. بافت تاریخی شهرها میراثی گرانقدر هستند که هویت بخشی به حیات شهری در طول تاریخ نقش قابل توجهی ایفا می کند، بافت فرسوده، به مفهوم فرسودگی کالبدی و اجتماعی، محصول تاثیر و تاثر متقابل فرایندهای اجتماعی و فضای جغرافیایی است. بدین سبب موضوع ساماندهی بافتهای فرسوده شهری، همواره یکی از مسائل و چالشهای شهرهای امروزی است، که اندیشمندان حوزه های مختلف و مدیران شهری را به حیطه تلاش در جهت بهسازی و نوسازی آن کشانده است. در این راستا رویکردهای مختلفی چون بازسازی، بهسازی، نوسازی، توانمندسازی و ... در چند دهه اخیر مطرح شده و مورد آزمون قرار گرفته است. اما آنچه امروزه این محله را به گره های مساله دار بدل کرده، فرسودگی (کالبدی، اقتصادی، اجتماعی) بر اثر گذر زمان و آسیب پذیری مصالح آنهاست. به منظور حفظ بافت به صورت زنده و خودجوش، حضور ساکنان محلی ضروری است، به علت فقدان تسهیلات زندگی در بافت و معاصر نشدن آن، خانوارهای اصیل و قدیمی مهاجرت کرده و افراد بیگانه با محل و بدون آگاهی، تنها به علل اقتصادی (ارزش پایین ملک و اجاره بها) در آن ساکن شده اند. این مقاله با رویکردی توصیفی تحلیلی، از روش مطالعات میدانی و کتابخانه ای و با استفاده از، فرایند تحلیل سلسله مراتبی SWOT به بررسی نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدهای بافت فرسوده ی شهری در محله مغلواک شهر قزوین تهیه و تدوین شده است.

واژه های کلیدی: ساماندهی، بافت فرسوده، محله مغلواک، قزوین

۱- مقدمه

فرسودگی شهری یکی از مشکلات جدی و پدیده های غیرقابل اجتناب است که مدیریت شهری در تمام کشورهای جهان با آن روبه روست. آنچه مهم است اینکه فرسودگی شهری و ایجاد بافت های فرسوده مختص به کشور خاص یا شهر مشخصی نمی باشد بلکه تمامی شهرها و روستاها در جهان با آن درگیر هستند ولی بسته به شرایط، قدمت، نوع مصالح و کیفیت ساخت و ساز شهرها شدت و ضعف دارد که یکی از چالش هایی که شهرهای امروز ایران و به خصوص کلانشهرها با آن روبه رو هستند، موضوع بافتهای فرسوده است. به طور کلی کاهش کارایی هر پدیده های، فرسودگی آن را در پی دارد. هنگامی که حیات شهری در محدوده ای از شهر به هر علتی رو به رکود می رود، بافت شهری آن محدوده در روند فرسودگی قرار می گیرد. پدیده فرسودگی در بافت های شهری بر کالبد بافت و همچنین بر فعالیت های اجتماعی و اقتصادی آن اثر گذار است (شکوهی، ۱۳۸۸: ۱۷۲). فرسودگی یکی از مهمترین مسائل مربوط به فضای شهری است که باعث بی سازمانی، عدم تعادل، عدم تناسب و بی قوارگی آن می شود. فرسودگی عاملی است که به زدودن خاطرات جمعی، افول حیات شهری و شکل گرفتن حیات شهری